

Beck Zoltán

Az entrópiáról

Interjú Szénássy Alex-szel

Az entrópia fogalmi megragadása – értelmezése, vagy legalább az erről való beszéd – a beszélgetésünk tárgya Szénássy Alex képzőművésszel.

Beck Zoltán: „...az a képesség, hogy a káoszt renddé alakítsuk, korántsem csak a pszichés folyamatokhoz kötődik. Némely evolúciós nézet szerint a komplex életformák léte attól függ, hogy milyen mértékben képesek energiát kivonni az entrópiából – hogy a veszendőbe ment anyagot szervezett renddé alakítsák vissza.”¹

Szénássy Alex: Ez egy nagyon igaz antropomorf megközelítés. Ha belegondolsz, a természet mindent újrahasznosít, mi ezt a folyamatot tanuljuk, csak nagyon lassan. Alapvetően könnyű elfogadni azt az állítást, miszerint az alkotáshoz, teremtéshez energia szükséges. A fenti idézet értelmezéséhez azonban érdemes definiálni magát az entrópia fogalmát. Fontos dolog viszont nem összekeverni az energia fogalmát az entrópiával. Az entrópia szempontjából az energia konstans, hiszen az energia folyamatosan támogatja annak létrejöttét. Véleményem szerint az entrópia egy univerziális tendencia. Ez az általunk észlelt valóságban is manifesztálódik, és a dolgok folyamatos változásáról és elfogadásáról szól. Az energiát lehet koncentrálni, miközben az entrópiát nem. Érdekes megfigyelni azt a kifejezést, hogy „rendet rak”. Ha megfigyeled, egész életünkben próbálunk rendet rakni a táskánkban, a számítógépünk desktopján, a lakásunkban, a kapcsolatainkban, a gondolataink között. Azt gondoljuk, hogy erre képesek vagyunk, de a valóságban ez egy végtelen, teljesen feleslegesnek és értelmetlennek tűnő tevékenység. De akkor miért csináljuk? Azért mert ez egy ősi, alapvetően örökölt indíttatás. A rend megnyugtat minket. Néha lázadunk ellene, aztán újra késztetést érzünk a rendrakásra. Nagyon félünk az anarchiától, mert ez a történelem kontrolljának hiányáról szól. Itt érdemes megkülönböztetni két fogalmat: kontrollálatlan és a kontrollált anarchiát. Az első, ahogy a természet és a természet energiái működnek, tehát hagyni, hogy működjenek a dolgok, míg a másik egy csoport érdekeit szolgáló tudatos lázadás egy bizonyos rendszer ellen. Ez az anarchia igazából csak rövid ideig fenntartható állapot, és eredményeként újra létrejön valamiféle rendszerszerű állapot, hiszen csak az állapot megváltoztatására irányul ez az indíttatás.

Ez a rendrakódsi egyébként adódik abból a repetitívitásból is, amit a minket körülvevő természet példaként mutat, csak bizonyos szempontból egészen másképp: este, reggel, évszakok, stb. A természet is „rendet rak” a maga módján, viszont meg is újítja magát, fejlődik. Itt a fejlődés a kulcs. Ezért van az, hogy amikor már úgy érezzük, hogy valamit rendbe raktunk, akkor oldalra nézünk, és újra ott van egy kis rend-

be rakni való. Vagyis nem fejlődünk, hanem csak egy állapotot próbáltunk fenntartani. A lakást mindig lehet porszívózni, a kertben mindig lehet nyírni a fűvet. Életünkben csak nagyon rövid pillanatok vannak, amikor úgy érezzük, hogy minden rendben van. Ezért. Nincs olyan állapot, csak nehezen fogadjuk el, ami ne változna.

Hogyan találkozik ez a természettudományos terminus a képzőművészettel, egyáltalán miként értelmezhető ez: alkotói attitűdként, egyszerű technikaként, kifejezési formaként vagy olyan gondolkodási pozícióként, amelynek hagyománya van a képzőművészetben általában?

Engem az entrópia képi megjelenítése érdekelt. Annak az ellenállásnak a vizualizációja, ami egyébként annyira jellemző ránk, úgy általában. Ezek a pillanatképek az elfogadásról szólnak. Bizonyos képeket tudsz úgy nézni, mint egy betonkerítéssel körbevett játszótér légi fotóját, ahol rózsaszín kabátos gyerekek rohangálnak, más képek épp az entrópikus állapot létrejöttének pillanatfelvételei.

A 2000-es évek első felében a te alkotásaidat alapvetően az entrópia kérdésköre foglalkoztatta? Mennyiben volt ez számodra filozófiai, és mennyiben technikai kérdés?

GALÉRIA

Kalmár Lajos fotója

Mindkettő. Szerettem volna olyan képeket létrehozni, amik elsőre becsapják nézőt. Távolról ezek a képek szép, rendesen megfestett geometrikus absztrakciónak tűnnek. Én tudatosan ezt a nyelvet választottam, és ebbe ágyaztam bele az entrópia gondolatát, hiszen annyira nem illik bele. Szerettem volna valami esetlenséget és véletlenszerűséget vinni ebbe a matematikailag kiszámolt formavilágba, a rendbe, mindent úgy, hogy az elkészült kép is a rend hatását keltse. Ez technikailag azt jelentette, hogy a geometrikus kép vázára „estek le” entropikusan a pontok. Néha nagyobbak, néha kisebbek. Ezeket nem tudod befolyásolni. Mindegyik pontnak külön életet hagytam. Voltak olyanok, amik szétdurrantak, ezeket egy idő után „király pontoknak” neveztem el. Hozzáteszem, hogy ilyen képeket már nem festek. Nagyon kimerítő volt ilyen „rendes” képeket készíteni.

Mára a pályádat kevésbé határozza meg az ún. autonóm alkotás, inkább az innovációk felé fordultál, amelyeknek nyilván van művészeti aspektusa, mégis a praktikus világba dolgozol bele: társadalmi szempontból hasznos projekteket hozol létre, új és újabb alkalmazásokat különböző digitális felületekre. Ez is valamiféle, akár az entrópiával is jellemezhető életút...

Igen, annak is tekinthető. Próbálom a dolgokat hagyni maguktól történni. Nem unatkozom. Most épp ilyen ötleteket kapok valahonnan. Én csak megcsinálom őket.

Amikor megkerestelek azzal, hogy az entrópia sorozatod képeit szeretnék a Romológia folyóirat coverjeként és meghatározó vizuális elemeként, egyből – szinte gondolkodás nélkül mondtál igen-t. Hogy látod, egy alakuló, képlékeny és széttartó tudományos diskurzus entrópiáját?

Azért mondtam rögtön igent erre a felkérésre, mert, mint ahogyan a képeim is sugallják, nem hiszek az erőltetett és különösen nem a diszkriminatív rendszerek létrehozásában és nem támogatom azokat. Én a folyamatok természetének megértésében és elfogadásában hiszek. A természetben például minden növény ugyanannyi napfényt és esőt kap. Ez egy jó rendszer.

Jegyzetek

- 1 Nagy Imre DLA dolgozata: Modell, játék, evolúció (2006) számos mottót sorakoztat fel. Közülük való a Csíkszentmihályi idézet is.